

BEROEPSCOMPETENTIEPROFIEL

OEDEEMFYSIOTHERAPEUT - PROFESSIONAL MASTER

1. ALGEMENE INFORMATIE		
Status	Februari 2006	Conceptversie (akkoord werkgroep- en kaderleden)
Onder regie van branchevereniging	NVFL	
Ontwikkeld door projectgroep	<p>1. Projectgroepleden vanuit NVFL:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mw. J. Hidding (MSc) • Dhr. C. de Jongh • Mw. G. de Rijk • Dhr. B. Verdonk • Mw. P. Delnoijt • Dhr. Drs. R. Coppoolse <p>2. Projectgroepleden vanuit EMC Leren in bedrijf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mw. H. Knijff • Dhr. A. van Gool 	
Brondocument(en)	<ul style="list-style-type: none"> • NVFL meerjarenplan 2003-2008 • NVFL Functieprofiel oedeemfysiotherapeut (2004) • KNGF Beroepsprofiel fysiotherapeut (2005) 	
Legitimering Op format Op inhoud	<p>Door bestuursbesluit NVFL</p> <p>Door bestuursbesluit NVFL en een vertegenwoordiging vanuit de beroepspraktijk, een expertgroep bestaande uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mevr. Bontekoe • Mevr. van Deursen • Dhr. Hoelen • Mevr. Sentjens- Geraats • Mevr. Sinneger • Mevr. Stuiver • Dhr. Stutterheim (MSc) • Dhr. Viehoff • Dhr. Zee 	
Beheerder	<p>voorzitter commissie wetenschap en scholing van de NVFL</p> <p>Contact: pcb@nvfl.nl</p>	

VOORWOORD

Voor u ligt het Beroepscompetentieprofiel voor de professional master oedeemfysiotherapeut. Hierin leest u onder andere over de rollen en competenties die wij van een professional master oedeemfysiotherapeut verwachten. Dit betekent niet dat iedere oedeemfysiotherapeut per definitie professional master moet worden maar wel dat in brede zin binnen de oedeemfysiotherapie gewerkt wordt aan beroepsontwikkeling. In vergelijking met het functieprofiel is de doelgroep van de oedeemfysiotherapeut uitgebreid met patiënten die lijden aan ziektebeelden, die oedeem tot gevolg (kunnen) hebben en beïnvloed kunnen worden door fysiotherapeutische interventies. Naast lymfoedeem vallen hier veneuze aandoeningen, arterieel vaatlijden en hartfalen onder. Ook aandoeningen ten gevolge van primaire oncologische behandeling en de gevolgen van een niet meer te genezen oncologisch proces vallen onder het domein van de oedeemfysiotherapeut.

Dit profiel geeft hiermee ook richtlijnen voor de Professional Master- opleiding voor de oedeemfysiotherapie. Het streven naar deze opleiding is een essentieel onderdeel van het streven van de NVFL om als volwaardige verbijzondering te kunnen acteren.

Dit is de eerste versie van het Beroepscompetentieprofiel en is dus een basisdocument. Vanuit de praktijk zal het profiel verder aangevuld en aangescherpt moeten worden. Het onderliggende profiel is het vertrekpunt voor de ontwikkeling in de komende jaren.

Jan Berkelmans
Voorzitter van het NVFL-bestuur

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
INHOUDSOPGAVE	4
INLEIDING	5
1 TYPERING OEDEEMFYSIOTHERAPIE	7
1.1 Doelgroep	7
1.2 Doelen van het vakgebied	8
1.3 Plaats van de professional master oedeemfysiotherapeut in het zorgnetwerk.....	8
1.5 Wet- en regelgeving	10
1.6 Ontwikkelingen in de oedeemfysiotherapie.....	11
2 TYPERING PROFESSIONAL MASTER OEDEEMFYSIOTHERAPEUT	15
2.1 De professional master oedeemfysiotherapeut	15
2.2 Werkzaamheden	15
2.3 Kennis	17
2.4 Complexiteit en beroepshouding	18
2.5 Opleiding.....	19
3 ROLLEN & BEROEPSCOMPETENTIES	21
3.1 Rollen	21
3.2 Competenties.....	23

INLEIDING

Fysiotherapie streeft er naar dat de cliënt door middel van houding- en bewegingsbeïnvloeding optimaal functioneert in zijn sociale omgeving. Daarmee richt de fysiotherapie zich niet alleen op de ziekte of aandoening zelf maar ook op de daarmee gepaard gaande problemen in het dagelijks handelen en het functioneren in het gehele sociale leven. Ontwikkelingen zoals toename in aantal en diversiteit van behandelvragen, demografische verschuivingen, verder- en diepgaande belangstelling voor (nieuwe) deelgebieden binnen de fysiotherapie, en deskundigheidsbevordering op die gebieden hebben geleid tot het ontstaan van verbijzonderingen in de fysiotherapie. De oedeemfysiotherapie is één van de door het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) erkende verbijzonderingen.

De oedeemfysiotherapeut is gespecialiseerd in het herkennen, diagnosticeren behandelen en begeleiden van cliënten met (kans op het ontwikkelen of verergeren van) oedeem bij ziektebeelden die hun oorzaak vinden in afwijkingen, beschadigingen of ziekten in het lymfecirculatiesysteem, het bloedcirculatiesysteem en/of de hartfunctie.

De fysiotherapie is de afgelopen jaren sterk veranderd. Waar voorheen fysiotherapeuten vrijwel uitsluitend zorgtaken hadden, richten zij zich vandaag de dag naast deze zorg steeds meer op professionalisering door kennisverdieping, specialisatie, productie van nieuwe kennis door zorginnovatie en fysiotherapiewetenschappelijk onderzoek. Dit alles heeft tot doel de zorg van de individuele cliënt te optimaliseren en heeft geleid tot de start van de opleiding tot professional master binnen de fysiotherapie. Deze professionalisering geldt ook voor de oedeemfysiotherapeut. Binnen de oedeemfysiotherapie wordt ook een professional master onderscheiden.

De professional master oedeemfysiotherapeut heeft naast de rol van specialist ook drie andere rollen: innovator van zijn beroep, adviseur van beroepsgenoten en directe collega's binnen de eigen organisatie en professioneel leider binnen zijn organisatie.

Dit Beroepscompetentieprofiel beschrijft de competenties die de **professional master oedeemfysiotherapeut** nodig heeft om zijn taken uit te voeren en problemen in zijn werksituatie te voorkomen danwel op te lossen competenties bestaan uit een samenhangend geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitude in een bepaalde context. Die context vraagt van de professional master oedeemfysiotherapeut specifieke competenties. Dit profiel richt zich *uitsluitend* op de onderscheidende competenties. De algemeen fysiotherapeutische competenties waarover hij eveneens dient te beschikken, worden in dit profiel buiten beschouwing gelaten. Deze staan beschreven in het beroepsprofiel voor de algemeen fysiotherapeut.

Dit Beroepscompetentieprofiel en het functieprofiel oedeemfysiotherapeut vormen een elkaar versterkend geheel en daarmee een logisch fundament voor de oedeemfysiotherapie. Beide documenten zijn ontwikkeld vanuit de beroepsvereniging, de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie binnen de Lymfologie (NVFL).

Dit Beroepscompetentieprofiel is ten eerste bedoeld als basis voor de Professional Master opleiding voor de oedeemfysiotherapie, samen met het functieprofiel. Ten tweede maakt het duidelijk welke eisen aan een professional master oedeemfysiotherapeut worden gesteld en biedt het kansen om richting te geven aan de beroepsontwikkeling. Ten derde geeft het de plaats aan van de professional master oedeemfysiotherapeut binnen het gezondheidsstelsel en ten aanzien van de behandeling van de cliënt met oedeem in het bijzonder.

Hoofdstuk 1 beschrijft eerst het vakgebied oedeemfysiotherapie. In hoofdstuk 2 vindt u vervolgens een typering van het beroep van professional master oedeemfysiotherapeut. In hoofdstuk 3 staan tenslotte de rollen van de professional master beschreven en de bijbehorende beroepscompetenties.

Leesaanwijzing:

Voor de leesbaarheid wordt voor 'professional master oedeemfysiotherapeut' ook 'master oedeemfysiotherapeut' gebruikt. Waar expliciet de Master of Science wordt bedoeld, staat dit ook zo vermeld.

Indien de context geldt voor alle oedeemfysiotherapeuten (dus ook de bachelor) zal de term 'oedeemfysiotherapeut' gebruikt worden.

1 TYPERING OEDEEMFYSIOTHERAPIE

In dit hoofdstuk vindt u een typering van het vakgebied oedeemfysiotherapie. Er wordt ingegaan op de kenmerkende elementen van het vakgebied die achtereenvolgens worden geschetst in de volgende paragrafen:

1.1 Doelgroep

1.2 Doelen van het vakgebied

1.3 Plaats van de oedeemfysiotherapie in het zorgnetwerk

1.4 Wet- en regelgeving

1.5 Ontwikkelingen binnen de oedeemfysiotherapie.

1.1 Doelgroep

De doelgroep van de oedeemfysiotherapeut bestaat uit cliënten met ziektebeelden die mede betrekking hebben op en/of hun oorzaak vinden in afwijkingen, beschadigingen of ziekten in:

- het lymfecirculatiesysteem
- het bloedcirculatiesysteem
- en/of de hartfunctie.

Als gevolg van aandoeningen aan deze systemen kan oedeem ontstaan of verergeren.

Cliënten die als gevolg van een oncologische aandoening of medisch ingrijpen voor een oncologische aandoening oedeemklachten ontwikkelen vormen de meest specifieke doelgroep van de oedeemfysiotherapeut.

Het zichtbare oedeem vormt meestal de belangrijkste indicatie voor de oedeemfysiotherapeut. Er zijn verschillende ziektebeelden te onderscheiden waarbij oedeem kan optreden, namelijk:

- ziektebeelden waarbij het lymfecirculatiesysteem disfunctioneert
- ziektebeelden waarbij het aanbod voor het lymfecirculatiesysteem (chronisch) te hoog is. Dit verhoogde aanbod kan voortkomen vanuit diverse aandoeningen.
- ziektebeelden als arterieel vaatlijden en hartfalen, die oedeem tot gevolg hebben.

De ziektebeelden waarbij het lymfecirculatiesysteem disfunctioneert vormen het belangrijkste deel van de indicaties voor de oedeemfysiotherapeut. Hierbinnen wordt onderscheid gemaakt in:

- het primaire lymfoedeem waarbij het lymfecirculatiesysteem in aanleg disfunctioneert

- het secundaire lymfoedeem waarbij het lymfecirculatiesysteem als gevolg van beschadiging disfunctioneert.

Lymfoedeem is vaak verbonden aan de diagnose en/of behandeling van kanker; daarom is het herkennen van gerelateerde patronen van essentieel belang. Vanuit anamnese en/of onderzoek bij (lymf-)oedeem kunnen (relatieve) contra-indicaties duidelijk worden. Gerelateerd aan de oorzaak van het (lymf-)oedeem kan de (relatieve) contra-indicatie gebonden zijn aan de gevolgen van:

- kanker
- vaatlijden
- cardiaal lijden
- ontstekingen.

1.2 Doelen van het vakgebied

Het hoofddoel van de oedeemfysiotherapie staat in het functieprofiel Oedeemfysiotherapeut (2004) als volgt omschreven:

‘Specifieke oedeemfysiotherapeutische zorgverlening aan cliënten met ziektebeelden die mede betrekking hebben op en/of hun oorzaak vinden in afwijkingen, beschadigingen of ziekten in het lymfecirculatiesysteem en/of bloedcirculatiesysteem.’

De behandeldoelstelling is de oedeemcliënt te begeleiden naar een voor de cliënt optimaal niveau op gebied van structuur en functie, activiteiten en participatie, en externe en persoonlijke factoren (ICF¹). De werkwijze kan hierbij zijn:

1. preventief
2. curatief
3. palliatief
4. terminaal

De oedeemfysiotherapeut zorgt hierbij dat de verhouding tussen belasting en belastbaarheid zoveel mogelijk in balans is.

1.3 Plaats van de professional master oedeemfysiotherapeut in het zorgnetwerk

Het vakgebied oedeemfysiotherapie heeft samenhang met diverse andere disciplines. Multidisciplinair samenwerken is noodzakelijk vanwege de diagnostiek en afstemming van het zorgproces. Bij goede samenwerking en afstemming van de zorg staat de cliënt centraal. De oedeemfysiotherapeut overlegt regelmatig over het

---

¹ De oedeemfysiotherapeut maakt gebruik van de ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health) van de WHO als afgesproken procedure om consequenties van aandoeningen en ziekten in kaart te brengen.

doel van de behandeling, de voortgang van de therapie en de gegeven adviezen. In deze multidisciplinaire samenwerkingsverbanden worden evaluatiemomenten gezamenlijk ingepland. Het verwachte tijdstip van het behalen van het einddoel van de behandeling wordt met de cliënt besproken.

De oedeemfysiotherapeut werkt, afhankelijk van de onderliggende oorzaak, intramuraal, extramuraal en transmuraal met diverse beroepsgroepen samen. Hieronder volgt een opsomming van andere behandelaars waarmee de oedeemfysiotherapeut intramuraal en extramuraal samenwerkt.

<i>Intramuraal</i>	Chirurgen, gynaecologen, urologen, radiotherapeuten, oncologen, dermatologen, internisten, (mamma- care, oncologie-, dermatologie)verpleegkundigen, KNO-artsen, kaakchirurgen, tandarts/gnatologen, medisch psychologen, psychiaters, ergotherapeuten, maatschappelijk werkers, diëtisten.
<i>Extramuraal</i>	Huisartsen, huidtherapeuten, manueeltherapeuten, kinderfysiotherapeuten, bekkenfysiotherapeuten, fysiotherapeuten gespecialiseerd in de tandheelkunde, geriatrisch fysiotherapeuten, sportfysiotherapeuten, bandagisten, bedrijfsartsen, bedrijfsmaatschappelijk werkers en thuiszorgmedewerkers

In de tweede lijn is de inbreng van de oedeemfysiotherapie van belang in multidisciplinaire teams rond oncologie en dermatologie/lymfologie. In de derde lijn is er overlap met geriatrisch en oncologische gespecialiseerde zorg.

De disciplines waarmee de oedeemfysiotherapeut samenwerkt, variëren afhankelijk van:

- de oorzaak van het oedeem
Multidisciplinair samenwerken is sterk afhankelijk van de interactie met de behandelaars van (de oorzaak van) het oedeem. Zo zal lymfoedeem ten gevolge van een okselkliertoilet een samenwerking met andere disciplines vragen dan lymfoedeem bij een chronisch veneuze insufficiëntie.
- de levensfase van de cliënt
Cliënten met lymfoedeem ontwikkelen oedeem frequent op basis van kanker en/of een aan kanker verbonden therapie. Een groot aantal van deze cliënten doorloopt de curatieve, palliatieve en terminale fase. Iedere levensfase wordt gekenmerkt door de daarbij behorende problematieken en behandelingen vanuit verschillende behandelsettings en vraagt daarom per fase een andere multidisciplinaire samenwerking en doelstellingen.

Bij verandering van de levensfase, bijvoorbeeld van curatieve naar palliatieve fase, wordt aan de hand van de zorgvraag van de cliënt bepaald welk lid uit het

multidisciplinaire team protocolhouder is. In de palliatieve fase zou dit heel goed de oedeemfysiotherapeut kunnen zijn.

1.4 Werkomgeving

De oedeemfysiotherapie speelt zich dus af in de extramurale, intramurale en transmurale gezondheidszorg. Gezien de duur van een behandeling is voor de oedeemfysiotherapeut een goede en ergonomische werkhouding van groot belang. Voor de cliënt zijn hygiëne en een aangename behandelkamertemperatuur belangrijk.

Naast de zorg- en dienstverlening die de master oedeemfysiotherapeut levert aan zijn cliënten is hij als professional master breder werkzaam in en vanuit zijn eigen organisatie en zijn beroep. Binnen zijn organisatie is hij mede verantwoordelijk voor zorgvernieuwing in zijn beroepspraktijk en werkt hij op diverse manieren samen met zijn directe collega's, bijvoorbeeld tijdens werkoverleg.

Binnen zijn beroep is hij betrokken bij beroepsinnovatie in het algemeen en stemt hij af met andere beroepsgenoten. Hij levert dan bijvoorbeeld een bijdrage aan congressen, workshops en intercollegiale overlegsituaties of neemt hier aan deel.

Tot slot houdt de master oedeemfysiotherapeut zich als adviseur onder andere bezig met het coachen van beroepsgenoten en directe collega's binnen de eigen organisatie.

1.5 Wet- en regelgeving

Er zijn meerdere wetten² en regels van toepassing die invloed uitoefenen op het werken in de dagelijkse praktijk als fysiotherapeut, dus ook op de oedeemfysiotherapie. Hieronder worden de belangrijkste wetten en regels opgesomd.

1. Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg ('Wet BIG', in 1997 in werking getreden)
De belangrijkste elementen hiervan zijn:
  - bescherming van de titel van fysiotherapeut door het BIG register
  - stellen van kwaliteitseisen aan de beroepsuitoefening
  - medisch tuchtrecht is van toepassing.
2. BIG- register
Stellen en bewaken van kwaliteitseisen aan de beroepsuitoefening
3. Kwaliteitswet zorginstellingen

---

² Een uitgebreide beschrijving van de van toepassing zijnde wetgeving is te vinden in het beroepsprofiel van de fysiotherapeut. Hier wordt volstaan met een beknopte beschrijving.

4. Wet Marktordening Gezondheidszorg
De Zorgautoriteit bewaakt tarieven en prestatiebeschrijvingen en ziet erop toe dat de markt goed werkt.
5. Wet op de Geneeskundige BehandelingsOvereenkomst (WGBO)
Hierin zijn de rechten, plichten en omgangsvormen vastgelegd tussen de fysiotherapeut en de cliënt.
6. Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP)
Fysiotherapeuten hebben geen meldingsplicht van de verwerking van persoonsgegevens.
7. Tuchtrect
Alle beroepsbeoefenaren die zijn geregistreerd in het BIG- register vallen onder het tuchtrect.
8. Centraal kwaliteitsregister fysiotherapie
Dit is een kwaliteitsregister vanuit de beroepsvereniging KNGF waarin tevens de erkende verbijzonderen zijn geregistreerd. Oedeemfysiotherapie is één van die erkende verbijzonderingen.
9. Beroepsethiek
Het KNGF heeft de beroepsethiek en gedragsregels voor de fysiotherapeut vastgelegd.

1.6 Ontwikkelingen in de oedeemfysiotherapie

Zowel maatschappelijke ontwikkelingen als beroepsontwikkelingen zijn van invloed op het werk van de master oedeemfysiotherapeut. Hierna staan de meest relevante ontwikkelingen beschreven.

Maatschappelijke ontwikkelingen

- Door toename van de overlevingskans na de primaire oncologische behandeling zal meer vraag gaan ontstaan naar het verbeteren van de kwaliteit van leven en de reïntegratie in het werkproces.
- De plaats van de (oedeem)fysiotherapie in de palliatieve zorg wijzigt. De palliatieve zorg vraagt andere therapievormen bij veranderende nevenpathologie. Gelijktijdig verschuift de vraag binnen de therapie van revalidatie/rehabilitatie meer naar ondersteuning.
- Door de demografische veranderingen en de te verwachten toename van overleven zonder genezing zal er toename zijn in de vraag naar gespecialiseerde zorg, behandeling van lymfoedeemklachten en/of vaatklachten gecombineerd met bewegingsgerelateerde klachten, gerelateerd aan leeftijd/ouderenzorg en aan de kwaliteit van leven
- Door top- klinische zorg en daardoor verkorting van de ligduur in de tweede lijn en oncologisch gespecialiseerde ziekenhuizen verschuift de behandeling en begeleiding van postoperatieve en postklinische zorg naar de derde en eerste

lijn. Ten gevolge van kans op complicaties als gevolg van primaire oncologische behandelingen is meer transmurale samenwerking onontbeerlijk.

- Er is steeds meer sprake van marktwerking binnen de fysiotherapie en de gezondheidszorg in het algemeen. Dit vraagt onder andere van de oedeemfysiotherapeut om producten en zorgprotocollen te beschrijven, geprotocolleerd te werken, sneller resultaat te behalen en dus effectiever te behandelen. Er is ook meer aandacht voor hulpmiddelen rondom oedeem en oncologie zoals therapeutisch elastische kousen.
- Het belang van (top-)sport en beweging wordt steeds meer onderkend. Na het leveren van een intensieve sportprestatie en/of het herstel van een trauma/blessure wordt een appèl gedaan op de herstelfunctie en transport van afvalstoffen. Hierbij kan de oedeemfysiotherapeut een rol vervullen.

Beroepsontwikkelingen

Binnen de oedeemfysiotherapie kan sprake zijn van een complex aan factoren die meespelen bij de zorgvraag van de cliënten. De master oedeemfysiotherapeut beoordeelt naast het fysiek functioneren tevens welke persoonlijke en externe factoren van invloed kunnen zijn op het aanvaarden van en kunnen omgaan met een chronische aandoening en begeleidt de cliënt in zijn sociaal functioneren. Zowel de directe gevolgen van het oedeem als ook de co- morbiditeit bepalen de noodzaak tot een breed georiënteerd kennisgebied. In het beroepsprofiel profileert de algemeen fysiotherapeut zich als de specialist van het menselijk bewegen.

Binnen de oedeemfysiotherapie zet deze tendens ook door: de oedeemfysiotherapeut informeert, adviseert, begeleidt en behandelt niet alleen de cliënt in relatie tot zijn oedeem maar ook met betrekking tot de stoornis in de bewegingsfunctie(s) en de gevolgen van deze stoornis op zijn dagelijks functioneren.

Tot voor kort heeft de oedeemfysiotherapeut vooral lymfoedeem en chronisch veneuze insufficiëntie behandeld. De oedeemfysiotherapeut behandelt nu niet meer alleen het oedeem maar ook alle andere -bewegingsgerelateerde- klachten als gevolg van (de behandeling van) aandoeningen waarbij lymfoedeem ontstaat. Om een goede therapeutische inschatting te kunnen maken, is kennis van oedemen als gevolg van stoornissen in het bloedcirculatiesysteem, hartfalen en oncologische problematiek in brede zin onontbeerlijk. Dit is een wezenlijk onderdeel van het streven van de NVFL om als volwaardige verbijzondering te kunnen acteren.

Tot voor kort heeft de oedeemfysiotherapeut vooral lymfoedeem en de gevolgen chronisch verneuze insufficiënte behandeld. Door de medische vroegdiagnostiek en het gebruik van minder ingrijpende operatietechnieken (bijv. SNP) vindt een beperking van de fysieke schade plaats en daardoor een verminderd risico op oedeem.

Aangezien in kwantitatieve zin de diagnose kanker in toenemende mate gesteld zal worden en een groot deel van de patiënten toch een ingrijpend chirurgische, radiotherapeutisch en/of chemotherapeutisch/hormoontherapeutisch traject ondergaat, wordt de oedeemfysiotherapeut geconfronteerd met een veranderde en vaak complexe zorgvraag. Van deze zorgvraag kan oedeem een onderdeel zijn. Uitgebreide kennis van achterliggende pathologie en medische behandelrichtlijnen, de afzonderlijke medische handelingen en de mogelijke complicaties op het gebied van houding en beweging moeten dan ook expliciet een geïntegreerd deel uitmaken van het kennisdomein van de oedeemfysiotherapeut. Gezien de genoemde complexiteit is het niet alleen van belang het oedeem en het bewegend functioneren te beoordelen, maar (mede) de implicaties voor de kwaliteit van leven en het sociale participeren te beoordelen.

Deze complexe zorgvragen doen bij directe toegang een extra appél op de oedeemfysiotherapeut om de cliënt te overtuigen van het belang van multidisciplinair samenwerken zowel voor de medische informatie-uitwisseling als ook voor een efficiënte afstemming van behandelingen en begeleiding. Van hieruit kan een verantwoord behandel cq begeleidingsplan in het licht van de zorgvraag geschreven worden. (In het kader van de DTF is hiervoor altijd toestemming nodig van de cliënt.)

Gezien bovenstaande is de conclusie gerechtvaardigd dat een multidisciplinaire behandelsetting geadviseerd moet worden. Omdat de meeste oedeemfysiotherapeuten in de eerste lijn werkzaam zijn, is het noodzakelijk transmurale samenwerkingsverbanden op te zetten³ waarbij alle behandelaars inbreng hebben vanuit hun eigen kennis en kunde. Alleen op deze manier kan de kwaliteit van behandelen gewaarborgd worden en worden alle aspecten rond het gezondheidsprobleem goed in kaart gebracht en in samenhang geanalyseerd en behandeld. Voor kwaliteitsborging binnen de beroepsgroep wordt vorming van netwerken geadviseerd rond kenniscentra, in combinatie met een intervisie- en supervisie-systeem.

In de fysiotherapie ligt de nadruk op evidence based handelen. Binnen de oedeemfysiotherapie is sprake van een grote ervaringsdeskundigheid die op dit moment een wetenschappelijke onderbouwing ontbeert. In de Scandinavische landen, Nederland en Australië wordt echter op bescheiden schaal geprobeerd de oedeemfysiotherapeutische behandeling beter te onderbouwen. Vanuit de behandelpraktijk ligt dan ook een vraag voor wetenschappelijke onderbouwing. De professional master oedeemfysiotherapeut zal door een meer uniforme registratie van intake en evaluatie een bijdrage moeten leveren aan onderbouwing van zijn handelen. Door bundeling van beschikbare data kan een basis ontstaan voor verder wetenschappelijk onderzoek. De beschrijving van het beroepsprofiel en het

---

³ Zie ook paragraaf 1.3.

daarop volgend Beroepscompetentieprofiel van de algemeen fysiotherapeut bevestigen het streven naar de genoemde wetenschappelijke ontwikkeling.

De invoering van de BAMA- structuur binnen het hoger onderwijs heeft geleid tot het aanstellen van lectoren en het opzetten van kenniskringen. Aan de kenniskringen nemen naast lectoren ook andere docenten deel en kan onderwijs en onderzoek beter worden gestructureerd. Door deze structuur komt de ontwikkeling van professional master opleidingen steeds meer van de grond. Voor de oedeemfysiotherapie moet deze structuur nog vormgegeven worden. De genoemde overlappen met andere kennisdomeinen nodigen uit om verder te gaan samenwerken in opleiding en profilering.

2 TYPERING PROFESSIONAL MASTER OEDEEMFYSIOTHERAPEUT

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op het werk van de master oedeemfysiotherapeut. Vervolgens vindt u een beschrijving van de werkzaamheden en de benodigde kennis van de master oedeemfysiotherapeut, de complexiteit van zijn werkzaamheden en de beroepshouding van de master oedeemfysiotherapeut.

2.1 De professional master oedeemfysiotherapeut

De oedeemfysiotherapeut onderscheidt zich van andere (verbijzonderde) fysiotherapeuten omdat hij kundig en vaardig is in het:

- herkennen van het beloop c.q. patroon van een ziektebeeld
- stellen van een fysiotherapeutische werkdiagnose gerelateerd aan de ICF⁴
- formuleren van behandeldoelstellingen
- begeleiden op structuur en functie, activiteiten en participatie en externe en persoonlijke factoren

specifiek van cliënten met ziektebeelden die hun oorzaak vinden in afwijkingen, beschadigingen of ziekten in het lymfecirculatiesysteem en/of bloedcirculatiesysteem en/of de hartfunctie en als gevolg van deze aandoeningen oedeem (kunnen) ontwikkelen of verergeren.

Naast bovengenoemde taken als specialist is de professional master ook werkzaam in en vanuit zijn eigen organisatie en beroep. Hij is betrokken bij en verantwoordelijk voor zorgvernieuwing zowel binnen zijn eigen organisatie als binnen zijn beroep in het algemeen. Verder is hij mede- verantwoordelijk voor de professionele ontwikkeling van zijn directe collega's binnen de eigen organisatie en zijn beroepsgenoten. Door advisering, coaching en deskundigheidsbevordering draagt hij bij aan de algehele professionalisering van het beroep. Tot slot kan hij als leidinggevende opereren van een afdeling of organisatie waarbij plannen en organiseren van de werkzaamheden, leiding geven en ondernemen centraal staan.

2.2 Werkzaamheden

De master oedeemfysiotherapeut verricht werkzaamheden op het gebied van preventie en bewustwording, advisering en consultatie, behandeling en leiding geven.

- *Preventie en bewustwording*

---

⁴ ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health)

De master oedeemfysiotherapeut richt zich op primaire en secundaire preventie. Enerzijds geeft hij advies aan en begeleidt hij risicovolle cliëntengroepen en hun (paramedisch) begeleiders bij het voorkomen en in een vroeg stadium herkennen van (lymf-)oedeem. Anderzijds richt hij zich op het vroegtijdig verminderen van risico's bij cliënten die oedeem ontwikkeld hebben. De master oedeemfysiotherapeut probeert dit bij de gelieerde beroepsgroepen (bijvoorbeeld (oncologisch) specialisten, huisartsen, collega fysiotherapeuten) onder de aandacht te brengen met de intentie dat bijvoorbeeld een arts eerder patronen met het oedeemziektebeeld herkent en een cliënt verwijst naar een oedeemfysiotherapeut.

- *Advisering en consultatie*

De master oedeemfysiotherapeut begeleidt de cliënt bij en adviseert hem over zelfzorg, bespreekt het effect van belasting en het gewenste niveau van belastbaarheid, het belang van beweging en spierarbeid, houdingsadvies, omgaan met de therapeutisch elastische kous, instructie en educatie ten aanzien van therapietrouw, mogelijk ontstaan en preventie van osteoporose en het effect van adipositas op het lymfoedeem. Daarnaast adviseert een master oedeemfysiotherapeut ook zijn directe collega's binnen de eigen organisatie en andere beroepsgroepen, bijvoorbeeld over aandachtspunten voor preventie van lymfoedeem bij bijvoorbeeld chirurgische ingrepen, huidhygiëne en arbeidsgerelateerde vragen.

- *Behandeling*

Bij de behandeling van de doelgroep richt de oedeemfysiotherapeut zich onder andere op:

- Manuele lymfedrainage: specifieke handgrepen die de lymfafvoer bevorderen en daarmee verschillende ziektebeelden positief kunnen beïnvloeden.
- Oedeemhandgrepen: oedeem verplaatsen tot in het oedeemvrije gebied.
- Compressietherapie in verschillende vormen: bandageren, apparatief en als eindstation van de oedeemfysiotherapeutische behandeling afsluiten met een therapeutisch elastische kous.
- Oefentherapie: gericht op het mobiliseren van oedeem, het verbeteren van bewegingsfuncties, het verbeteren van algehele en lokale conditie met als einddoel het verhogen van het activiteiten- en participatieniveau. Punten van aandacht zijn het aan- en uittrekken van de therapeutisch elastische kous, dagelijkse activiteiten, arbeidsparticipatie, sport en hobby's.
- Begeleiding en advies: de oedeemfysiotherapeut adviseert en begeleidt de cliënt over het omgaan met zijn specifieke klachten waarvoor hij in behandeling is. Tevens is hij tijdens de behandeling ook vaak 'luisterend oor' voor de cliënt. De cliënt praat over de situatie waarin hij verkeert en de master oedeemfysiotherapeut kan hem adviseren en morele steun geven bij het omgaan met zijn probleem.
- Overige therapeutische middelen die oedeemafvoer kunnen beïnvloeden.

- *Leidinggeven aan projecten*
De master oedeemfysiotherapeut moet om zijn specifieke deskundigheid te behouden, verder te vergroten en te verspreiden ook leiding geven aan (innovatieve) projecten. Ook is hij extern actief met het ontwikkelen van het vak oedeemfysiotherapie, door het genereren, implementeren en toepassen van nieuwe kennis en het bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek
- *Leidinggeven aan collega's*
De master oedeemfysiotherapeut kan als zelfstandig ondernemer werken of als werknemer binnen een organisatie. Hierbij staan het plannen en organiseren van de werkzaamheden, leiding geven en ondernemen centraal.

2.3 Kennis

Competenties bestaan uit het geheel van kennis, kunde en attitude die een beroepsbeoefenaar nodig heeft om succesvol te zijn in zijn werk. De kennis die daarvoor nodig is, is in competentiebeschrijvingen impliciet verwerkt. De oedeemfysiotherapeut heeft specifieke kennis nodig om de doelgroep goed te kunnen behandelen. Hij moet in staat zijn zowel specifieke als meer generieke kennis te combineren en specifiek te maken voor de individuele cliënt. Aangezien de oedeemfysiotherapeut zich onder andere onderscheidt van andere (verbijzonderde) fysiotherapeuten door deze specifieke kennis wordt dit hier apart toegelicht. Een uitgebreid overzicht van de vakspecifieke kennisdomeinen is beschreven in het functieprofiel van de oedeemfysiotherapeut (2004).

De benodigde kennis voor de oedeemfysiotherapeut strekt zich uit over het gehele gebied van aandoeningen van het circulatoire systeem, lymfologie en oncologie. Tevens moet hij diepgaande kennis hebben van de vele indicaties en behandel mogelijkheden. Aangezien de cliënt met een oncologische achtergrond een belangrijk deel van het indicatiegebied oedeemfysiotherapie beslaat, is uitgebreide kennis van pathologie en behandel mogelijkheden van oncologische aandoeningen onontbeerlijk.

Het meest bepalend voor blijvend kwalitatief goede oedeemfysiotherapie bieden, is de vaardigheid om (nieuwe) kennis en ontwikkelingen vanuit de wetenschap hanteerbaar te maken voor de dagelijkse praktijk. Voor de individuele cliënt wordt expliciet, oordeelkundig en gewetensvol gebruik gemaakt van het best beschikbare bewijs volgens de bewijsniveaus, zoals beschreven door Sacket en Guyatt of bewijsvoeringen, zoals beschreven in de CBO- richtlijnen. Bij de keuze van de behandeling staan de 'patiënt- values' centraal. Daarbij is het belangrijk, dat de oedeemfysiotherapeut over vaardigheden beschikt om deze patiënt- values helder in beeld te brengen en expliciet te integreren in de keuzes ten aanzien van de behandeling. Dit betekent dus onder andere dat de oedeemfysiotherapeut in voor

de cliënt begrijpelijke taal de inhoud en kracht van de beschikbare evidence ten aanzien van zijn individuele situatie moet kunnen weergeven.

2.4 Complexiteit en beroepshouding

De master oedeemfysiotherapeut baseert zijn handelen op wetenschappelijke inzichten, in de (oedeem)fysiotherapie ontwikkelde richtlijnen en ervaringskennis. De master oedeemfysiotherapeut is in staat (algemene) onderzoeksresultaten en richtlijnen te vertalen naar de specifieke wensen en behoeften van de cliënt en zijn handelen te verantwoorden. Hij werkt, met behoud van de eigen professionaliteit, naar de wensen van de cliënt en diens omgeving.

De complexiteit wordt grotendeels bepaald door de volgende factoren die al of niet gecombineerd voorkomen: het ziektepatroon van de oedeemcliënt in combinatie met andere ziektebeelden, het leren omgaan met een chronische aandoening en de gevolgen van de primaire behandeling in het geval van oncologische achtergrond. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan het tempo van herstel in combinatie met grote problemen in de activiteiten van het dagelijks leven (ADL), verlies van zelfstandigheid, zelfredzaamheid, verandering van het zelfbeeld en lichaamsbeeld, consequenties voor bijvoorbeeld kleding, verzorging en de werkplek.

De veelheid aan mogelijke indicaties vraagt van de oedeemfysiotherapeut inzicht in het verloop van de ziektebeelden en de belangrijkste beïnvloedbare factoren. Tevens dient hij inzicht te hebben in de onderlinge samenhang van problemen. Op basis daarvan stelt hij de juiste prioriteiten in de behandeling. Ook dient hij in multidisciplinaire verbanden samen te werken waarbij soms richtlijnen of protocollen ontbreken of onduidelijk zijn. Verder moet de oedeemfysiotherapeut het 'normale' beloop van het ziekteproces beoordelen en de juiste keuzes maken vanuit het cliëntenbelang, rekening houdend met 'best evidence' en de kosteneffectiviteit. Dit betekent dat als er kwalitatief gelijkwaardige behandelkeuzes zijn, er mede op basis van de kosten een keuze gemaakt moet worden.

Om blijvend verantwoorde zorg te verlenen wordt van de master oedeemfysiotherapeut de volgende beroepshouding verwacht⁵:

- betrokkenheid bij de cliënt met behoud van distantie
- transparantie van handelen (o.a. voor continuïteit van de behandeling doordat de therapeut zelf vervangbaar is)
- reflectie op eigen handelen
- ethische houding en moreel beraad
- eigen verantwoordelijkheid voor professionele ontwikkeling

---

⁵ Deze aspecten van de beroepshouding zijn essentieel en moeten daarom juist in een opleiding terugkomen.

- overweging van het kostenaspect bij gelijkwaardige behandeling
- zorgdragen voor de 'zorgers' (meewerken aan een systeem waarin je zelf en jouw directe collega's binnen de eigen organisatie ook adequaat kunnen blijven functioneren).

Tot slot is het bijhouden van ontwikkelingen in het vak(-gebied) en het toepassen van nieuwe kennis en inzichten in het werk cruciaal om blijvend verantwoorde zorg te kunnen verlenen.

2.5 Opleiding

De oedeemfysiotherapeut is een bevoegd fysiotherapeut die door het volgen van een specifiek en geaccrediteerd onderwijsprogramma gericht op specifieke oedeemfysiotherapeutische vaardigheden, kennis van pathologie en specifieke zorg rondom de oedeemcliënt betreffende het oedeem zich kan ontwikkelen tot master oedeemfysiotherapeut.

Ten behoeve van het onderhouden van de vereiste beroepsvaardigheden en beroepshandelingen dienen de geregistreerde oedeemfysiotherapeuten te blijven voldoen aan de door de NVFL en KNGF vereiste opleidingseisen. Voor herregistratie moet worden voldaan aan de eisen van het Beleidsorgaan Centraal Kwaliteitsregister (BOCK) van het KNGF.

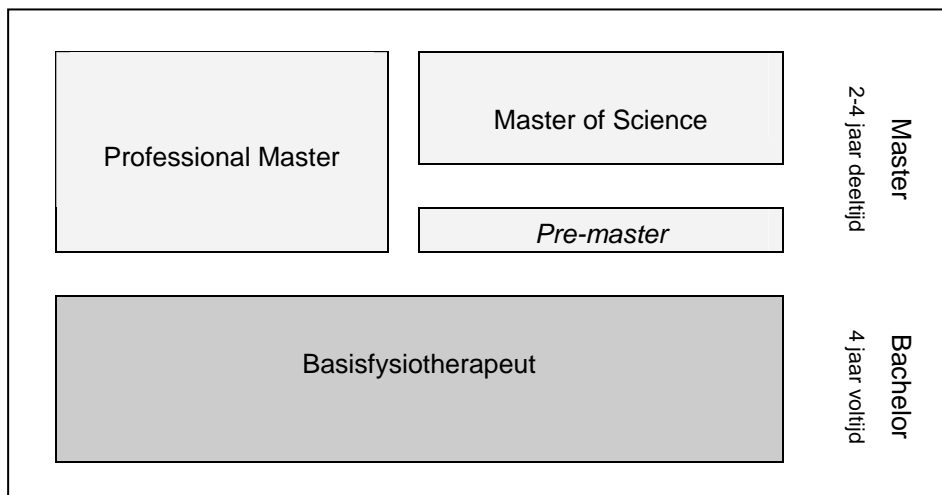
Van de oedeemfysiotherapeut wordt momenteel verwacht dat hij minimaal 200 uur op jaarbasis werkzaam is als oedeemfysiotherapeut. Verder wordt van hem een kritische houding ten opzichte van nieuwe behandelmethoden verwacht.

*Opleidingskolom fysiotherapie*⁶

Binnen de fysiotherapie is een opleidingskolom ontwikkeld waarin horizontaal twee niveaus te onderscheiden zijn, namelijk bachelor en master. Op het masterniveau is tevens een onderscheid in de professionele master en de wetenschappelijke master (zie figuur). Deze BAMA- structuur vormt een logisch samenhangende onderwijkskolom waarin de programma's inhoudelijk en onderwijskundig op elkaar afgestemd zijn. Daardoor zijn er doorstroommogelijkheden vanuit de bachelor naar masters binnen het HBO (de professional Masters) en naar het WO (de Master of Science).

---

⁶ Coppoolse, van Meeteren en Wittink: *De Utrechts opleidingskolom Fysiotherapie. Interne notitie HvU, 2005*

Figuur: Opleidingskolom

De opleidingskolom fysiotherapie (zie figuur) biedt een volledig en samenhangend stelsel van opleidingen. Basisfysiotherapeuten kunnen doorstromen in verschillende masteropleidingen, waaronder straks ook voor oedeemfysiotherapie.

De Master of Science leidt op tot vaardigheden betreffende het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en zodoende ontwikkelen van nieuwe inzichten voor de beroepsgroep. Masters of Science richten zich op wetenschappelijke competenties voor de onderbouwing en innovatie van de zorgpraktijk.

De Professional Master leidt op tot verdieping van kennis- en vaardighedentoepassing in de hoogcomplexere cliëntenzorg. Professional Masters richten zich op competenties voor een hoogwaardige en innovatieve praktijkuitvoering. Professional Masters zijn specialisten met drie generieke rollen: beroepsontwikkelaar, adviseur en professioneel leider, rollen die per taakgebied – zorg of onderzoek – verschillend worden ingevuld.

Het is de bedoeling in de nabije toekomst ook een Professional Master opleiding te ontwikkelen voor de oedeemfysiotherapie.

3 ROLLEN & BEROEPSCOMPETENTIES

Een beroepscompetentie is het vermogen van een beroepsbeoefenaar om taken uit te voeren en problemen op te lossen in zijn werksituatie. Dit vermogen bestaat uit een samenhangend geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en houding. In dit BCP staan de competenties voor een professional master oedeemfysiotherapeut. De eindkwalificaties van de professional master oedeemfysiotherapie zijn geformuleerd in een competentieprofiel. De competenties uit het profiel zijn gebaseerd op de vier rollen van de oedeemfysiotherapeut op professional masterniveau: de specialist, de innovator, de adviseur en de professioneel leider. Deze rollen zijn in lijn met de rollen zoals zijn vastgesteld in het BCP fysiotherapeut.

3.1 Rollen

De professional master is een specialist binnen de oedeemfysiotherapeutische zorg: een specialist die zich bezig houdt met hoog complexe cliëntenzorg, zijn handelen kan onderbouwen met het best mogelijke 'evidence' en tegelijkertijd in staat is deze expertise zo te 'delen' en 'verspreiden' onder directe collega's binnen de eigen organisatie en beroepsgenoten dat samenhangende, kwalitatief goede zorg en zo nodig vernieuwing van zorg gerealiseerd wordt.

Het model dat wordt beschreven in dit BCP maakt de relatie tussen de verschillende rollen zichtbaar. Ze zijn wel te onderscheiden maar niet te scheiden. Ze overlappen elkaar deels. De rol van specialist vormt enerzijds de basis voor de overige rollen en wordt anderzijds gevoed door de overige rollen.

In volgend schema is aangegeven op welk gebied van de beroepsuitoefening (zorgverlening, organisatie, beroep) de rol (vooral) betrekking heeft.

Zorg- en dienstverlening Werken met cliënten	Werken in en vanuit de organisatie Werken met directe collega's binnen de eigen organisatie	Beroep Werken met beroepsgenoten
Rol: <i>Specialist</i> Diagnostiek & behandeling (in multiprofessionele context)	Rol: <i>Professioneel leider</i> Zorgvernieuwing (monodisciplinair en /of multiprofessioneel)	Rol: <i>Beroepsontwikkelaar</i> Beroepsinnovatie
	Rol: <i>Adviseur</i> Coachen van beroepsgenoten Deskundigheidsbevordering van beroepsgenoten	

Figuur: samenhang beroepsuitoefening en rollen

Specialist

In de rol van specialist staat het verlenen van directe zorg aan de cliënt centraal. Hierbij staan acties als het screenen, diagnosticeren, het maken van een behandelplan en de behandeling zelf centraal. Tevens begeleidt en ondersteunt de master oedeemfysiotherapeut de cliënt bij de acceptatie van beperkingen en stoornissen. Daarnaast begeleidt de master oedeemfysiotherapeut de cliënt bij het vormgeven van zijn zelfredzaamheid (bijvoorbeeld het belang van zelfzorg en zelfmanagement, beweging, hulpmiddelen). Complex in dit traject is dat wat medisch verstandig is om te doen en de emoties en wensen van de cliënt zelf soms tegengesteld zijn (bijvoorbeeld bewegingsangst, het gevoel de regie over je eigen lichaam verloren te zijn, tegenstrijdige adviezen). De master oedeemfysiotherapeut moet deze met elkaar verenigen en de cliënt stimuleren een zo hoog mogelijk activiteiten- en participatieniveau te bereiken, rekening houdend met interne en externe factoren.

De rol van specialist geldt zowel voor de professional master als de bachelor oedeemfysiotherapeut.

Adviseur

In de rol van adviseur zet de master oedeemfysiotherapeut zich in om zijn kennis en ervaring te delen. Hij adviseert (junior) collega's binnen de eigen werkorganisatie, collega's binnen de beroepsgroep (bijvoorbeeld door middel van intervisie of intercollegiale toetsing) en andere professionals waarmee hij in en vanuit zijn eigen werkorganisatie mee te maken heeft.

Innovator

Vanuit de rol van innovator draagt de master oedeemfysiotherapeut actief bij aan het ontwikkelen van het vak oedeemfysiotherapie. Het genereren, implementeren en toepassen van nieuwe kennis en het bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek past bij deze rol. De master oedeemfysiotherapeut speelt bijvoorbeeld een rol bij het zoeken naar de grenzen van belasting en belastbaarheid, is op de hoogte van de nieuwste hulpmiddelen en toepassingen, vertaalt resultaten van fundamenteel onderzoek naar nieuwe behandelmethoden en reikt onderzoeksvragen en data aan voor onderzoek. De master oedeemfysiotherapeut weet veranderende maatschappelijke, politieke en verzekeringstechnische ontwikkelingen te relateren aan zijn beroep en past zich op adequate manier aan.

Professioneel leider

De master oedeemfysiotherapeut kan als zelfstandig ondernemer werken of als werknemer binnen een organisatie. Als zelfstandig ondernemer wordt er een nog groter beroep gedaan op de rol van professioneel leider dan als werknemer. Vanuit de specifieke deskundigheid van de master oedeemfysiotherapeut is hij een autoriteit in zijn vakgebied. In de rol van professioneel leider staan het plannen en organiseren van de eigen werkzaamheden, leiding geven aan innovatieve projecten, en ondernemen centraal.

3.2 Competenties

Uitgaande van de beschreven rollen wordt de stap gemaakt naar de beschrijving van benodigde competenties. Per rol is een aantal essentiële competenties benoemd. In de figuur is de samenhang tussen rollen en competenties weergegeven. Vervolgens zijn de competenties op de volgende manier beschreven:

- definiëren van de competentie
- competentiebeschrijving
- criteria

Innovator

- *Wetenschappelijk onderbouwen van Fysiotherapeutische besluiten*
- *Innoveren van het beroep*
- *Profileren van de beroepsgroep*

Figuur: rollen en de competenties

1: Screenen

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut ⁷ bevraagt de cliënt, neemt visueel waar, ordent symptomen, stelt vast of de zorgvraag in verband staat met (dreigende) gezondheidsproblemen in relatie tot het bewegen en/of (lymf-)oedeem, concludeert en geeft een advies aan de cliënt over de te nemen vervolgstappen.
Beschrijving	De master oedeemfysiotherapeut bevraagt de cliënt naar aanleiding van zijn zorgvraag en voert eventueel enkele korte diagnostische testen uit. Hij maakt een afweging of er sprake is van een bekend of onbekend patroon (pluis/niet pluis) en of de cliënt in aanmerking komt voor uitgebreid oedeemfysiotherapeutisch onderzoek. Bij directe toegankelijkheid is de cliënt niet eerst gezien door een medicus. Extra zorgvuldigheid is geboden omdat er sprake kan zijn van complexe gezondheidspatronen (oncologische pathologie, complicaties als gevolg van oedeem) en een langdurige herstelperiode.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voert de screening zelfstandig en op verantwoorde wijze uit bij cliënten • verzamelt relevante gegevens en hanteert daarbij naast algemene screening specifieke vragen naar ontstaan en beloop van het oedeem en bijkomende huid- en bewegingsproblematiek • ordent symptomen en tekens tot (oedeem)therapeutische patronen • stelt vast of afwijkende elementen te vinden zijn in het klachtenpatroon die duiden op een medisch probleem dat ten grondslag ligt aan de zorgvraag • herkent een afwijkend beloop van symptomen en/of tekens • stelt adequate vragen om “rode vlaggen” te achterhalen • weegt het belang van de “rode vlaggen” adequaat • komt tot een professioneel verantwoorde conclusie t.a.v. ‘pluis/niet-pluis’ en t.a.v. eventueel verdere oedeemfysiotherapeutische diagnostiek • trekt relevante conclusies op basis van de bevindingen • informeert de cliënt over de conclusies van de screening zonder de cliënt daarbij nodeloos ongerust te maken • informeert en adviseert de cliënt over de meest doeltreffende vervolgstappen • informeert tijdig en vraagt tijdig en adequaat om advies aan andere collega hulpverleners.

⁷ De competenties van de specialist (1 t/m 7) gelden ook voor de bachelor oedeemfysiotherapeut. Hier staat master oedeemfysiotherapeut, omdat deze competenties ook van de professional master worden verwacht.

2: Diagnosticeren

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut stelt de diagnose door middel van vragen, inspectie en onderzoek, analyse, conclusies en verslaglegging m.b.t. functie en stoornissen daarin, mogelijke veranderingen in structuren, activiteiten en de beperkingen daarin, participatie en de vermindering daarvan, externe en persoonlijke factoren die van invloed zijn op de herstelprocessen en een analyse van de samenhang tussen deze componenten.
Beschrijving	De master oedeemfysiotherapeut zal een totaal beeld proberen te krijgen van zowel de zorgvraag als ook van de zorgvrager. Daarbij zal hij vanuit een bio- psychosociale analyse inzicht krijgen op vragen betreffende de fysieke gesteldheid, biografische aspecten van de zorgvrager als ook de status praesens van de zorgvrager in relatie tot zijn leefomstandigheden. De master oedeemfysiotherapeut maakt hierbij gebruik van anamnese, inspectie, bewegingsanalyse, klinimetrie (vragenlijsten, omvangmeting, teken van Stemmer), en beoordeling van het oedeem en de huid in het oedeemgebied. Dit zal bijdragen tot een conclusie en eventueel een behandelplan op basis van een gevonden (oedeem)fysiotherapeutische diagnose.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <p><i>Anamnese</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vraagt het gezondheidsprobleem uit bij de cliënt in termen van functie/structuur, beperkingen in activiteiten en problemen met participatie en beoordeelt de invloed van externe & persoonlijke factoren • schat de belasting en belastbaarheid van de cliënt in • verzamelt informatie over de doorgemaakte ontwikkeling en eerder verleende zorg • verzamelt informatie over mogelijke oorzaken en beïnvloedende factoren • inventariseert welke aandoeninggebonden hulpmiddelen (borstprothese, therapeutisch elastische kous) de cliënt gebruikt. <p><i>Inspectie/Onderzoek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • voert klinimetrie, waaronder een volumemeting, uit • neemt visueel afwijkingen waar van de huid en omvang van het klachtengebied • observeert en analyseert de activiteiten waarbij de cliënt problemen ervaart • toetst hypothesen over stoornissen in functie en structuur door het uitvoeren van motorisch onderzoek • stelt manueel palpatoir afwijkingen van huid en onderhuid vast • voert zonodig aanvullend onderzoek uit. <p><i>Analyse en conclusie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ordent en interpreteert onderzoeksgegevens betreffende stoornissen in functie/structuur, beperkingen in activiteiten en problemen met participatie • stelt vast of er een relatie is met de zorgvraag of verwijdsdiagnose • schat in of het gezondheidsprobleem beïnvloedbaar is door oedeemfysiotherapie

	<ul style="list-style-type: none"> • maakt SMART- geformuleerde oedeemfysiotherapeutische doelstellingen op functie-, activiteiten- en participatieniveau (aansluitend bij het ICF). In de doelen zijn omgeving- en oedeemfactoren benoemd. Geeft in de doelen de getoetste functiestoornissen aan die toegankelijk zijn voor een oedeemfysiotherapeutische interventie. • prognosticeert lange termijn gevolgen voor de gezondheid • fundeert het uitvoeren van de probleemanalyse en het opstellen van oedeemfysiotherapeutische doelstellingen op basis van de hoogst beschikbare evidentie of best practice • bespreekt de voorlopige conclusies met de cliënt. <p><i>Verslaglegging</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • legt verslag volgens de criteria uit de richtlijn verslaglegging (KNGF).
--	--

3: Behandelplan vaststellen

Definitie	Het in samenspraak met de cliënt en op methodische wijze (doelgericht, systematisch, procesmatig en bewust) op- en vaststellen van het behandelplan.
Beschrijving	Op basis van de oedeemfysiotherapeutische diagnose formuleert de master oedeemfysiotherapeut in samenspraak met de cliënt de doelstellingen, interventies en evaluatiemomenten voor de oedeemfysiotherapeutische behandeling en kiest hierbij de meest adequate middelen. Naast de algemeen fysiotherapeutische interventies maakt de master oedeemfysiotherapeut hierbij een afgewogen keuze tussen de verschillende hulpmiddelen op het gebied van compressietherapie en bevordering van lymfafvoer die hem ter beschikking staan.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • houdt bij de keuze van zijn behandelinterventies rekening met wensen de cliënt • fundeert de behandeling op basis van de hoogst beschikbare evidentie of best practice • stelt vast op welke wijze de SMART- geformuleerde doelen en subdoelen geëvalueerd worden • bepaalt het tijdsplan en de strategie • bepaalt het tijdstip om de gekozen interventies te evalueren • bespreekt het behandelplan met de cliënt en eventuele andere betrokkenen stelt het plan zonodig bij • bespreekt samen met de cliënt en specialist de mogelijkheden en de onmogelijkheden die de cliënt heeft en legt deze vast. (de specialist is betrokken bij verwijzing of als de oedeemfysiotherapeut en cliënt besloten hebben een specialist erbij te betrekken)

4: Therapeutisch handelen

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut behandelt de cliënt volgens het oedeemfysiotherapeutisch behandelplan en evalueert na elke behandeling het beloop van de klachten en stelt zonodig het behandelplan bij.
Beschrijving	De master oedeemfysiotherapeut behandelt de cliënt waarbij hij gebruik maakt van de door hem gekozen behandelmethoden. Denk hierbij aan manuele lymfedrainage, oefentherapie, compressietherapie, huidzorg, ademtherapie, informatie, advisering en instructies. Het beloop van de klachten wordt vastgelegd evenals de behandelmethoden en een eventuele bijstelling van het behandelplan.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kiest behandelmethoden zoals beschreven in het behandelplan waarbij gebruik gemaakt kan worden van manuele lymfedrainage, oefentherapie, compressietherapie, ademtherapie, huidzorg, nieuwe, nog niet gevalideerde behandelmethoden als bijvoorbeeld lymftapen, begeleiding en advies • kiest bij de doelstellingen passende oedeemfysiotherapeutische hulpmiddelen • richt de ruimte zodanig in of kiest een dusdanige fysieke omgeving dat de gewenste activiteit kan plaatsvinden en/of gefaciliteerd wordt • zorgt voor een behandelomgeving conform inrichtingsnormen met extra zorgvuldigheid aangaande hygiëne, ventilatie en aangename omgevingstemperatuur • begeleidt de cliënt verbaal c.q. manueel in de activiteit • past de activiteit systematisch aan het doel en actuele situatie van de cliënt aan • adviseert de cliënt hoe te handelen in de thuissituatie • zoekt in samenspraak met de cliënt naar de optimale compressietherapie • begeleidt en adviseert de cliënt in zijn bewegend functioneren • oefent met de cliënt bij stoornissen in functie en structuur gerelateerd aan beweging en mobiliteit, spiersterkte, spieruithoudingsvermogen, coördinatie en tonusregulatie voor zover deze stoornissen in het bewegend functioneren een relatie hebben met het oedeem en/of gerelateerd zijn aan de zorgvraag van de cliënt • evalueert methodisch het behaalde resultaat gerelateerd aan de in het behandelplan geformuleerde indicatoren • stelt zonodig doelstellingen bij • werkt kosteneffectief • zoekt bij verlies van adaptatieruimte samen met de cliënt en andere professionals naar voor de cliënt effectieve compensatiestrategieën.

5: Preventief handelen

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut informeert, adviseert en begeleidt individuele of groepen cliënten over activiteiten gericht op gezondheidsbevorderend en gezondheidsbeschermend gedrag en gedrag dat optimale participatie bevordert en (verergering van) oedeemvorming voorkomt.
Beschrijving	De master oedeemfysiotherapeut informeert en adviseert groepen cliënten waarbij geen fysiotherapeutische diagnose gesteld is en die geen gezondheidsprobleem in engere zin hebben. Daarnaast heeft de master oedeemfysiotherapeut een specifieke rol bij cliënten die voor screening en behandeling bij hem komen en waarbij een hoog risico op het ontstaan van oedeem bestaat. De interventie richt zich op het bevorderen van kennis en inzicht op het gebied van bewegen, huidzorg, voorlichting over gezondheidsbevorderend gedrag ter voorkoming van oedeem, oedeemprovocerende factoren, zelfzorg en zelfmanagement.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geeft evidence based en op methodische wijze voorlichting over gezondheidsbevorderend en gezondheidsbeschermend gedrag • voert evidence based en op methodische wijze programma's uit • stimuleert en informeert over het integreren van gezondheidsbevorderend en gezondheidsbeschermend gedrag binnen dagelijkse activiteiten van de cliënt • fundeert de interventies op basis van de hoogst beschikbare evidentie of best practice • evalueert het behaalde resultaat • stelt zonodig doelstellingen bij • richt zich bij de voorlichting op zowel een individu als op groepen <p>participeert in ontwikkelingen m.b.t. preventie (in de vorm van cursussen, training en multidisciplinaire samenwerking).</p>

6: Begeleiden van de cliënt

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut faciliteert de cliënt bij een waardige en zinvolle invulling van zijn leven in relatie tot de (beperkende) omstandigheden die zijn leven (chronisch) beïnvloeden.
Beschrijving	<p>De master oedeemfysiotherapeut zal daar waar gevraagd zijn deskundigheid naar beste vermogen inzetten. Met respect voor de autonomie van de cliënt zal hij een bijdrage leveren om de cliënt in een palliatieve en terminale levensfase, vanuit zijn zelfverantwoordelijkheid, een waardige en zinvolle invulling van het leven te geven daarbij rekening houdend met de aanleiding tot de zorgvraag en het eventuele chronische karakter daarvan. De master oedeemfysiotherapeut steunt de cliënt in zijn/haar proces van herschikken van doelstellingen en acceptatie van beperking van mogelijkheden daarin.</p> <p>De bio-psycho-sociale context maakt het noodzakelijk dat de therapeut in de begeleiding van de cliënt rekening houdt met de grondprincipes van goede zorg. Deze grondprincipes vragen om respect voor en een streven naar behoud van de autonomie van de zorgvrager, een grote professionele deskundigheid en een empathisch vermogen.</p> <p>In de palliatieve en terminale levensfase is inzicht van de master oedeemfysiotherapeut in de onderliggende pathologie van belang en wordt de strategie van de behandeling en begeleiding in samenspraak met de cliënt, zijn mantelzorgers en medebehandelaars vastgesteld.</p>
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scheidt in zijn behandeling een optimaal klimaat voor de cliënt. Het klimaat sluit aan bij persoonlijke situatie van de cliënt • bespreekt elke behandeling of strategieën van behandelaar en cliënt nog overeenstemmen • is empathisch (goed luisteren en begrip tonen) naar het proces dat de cliënt doormaakt • streeft naar maximale autonomie van de cliënt • streeft naar samenwerking in een multidisciplinair en transmuraal team voorkomt bij zichzelf en andere teamleden emotionele overbelasting.

7: Professioneel samenwerken

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut werkt samen met andere beroepsbeoefenaars en mantelzorgers in het kader van de zorgverlening aan de cliënt.
Beschrijving	Bij complexe problematiek vormt de zorgvraag van de cliënt het uitgangspunt voor de integrale zorg waarbij multidisciplinair en/of met mantelzorgers wordt samengewerkt om een adequaat antwoord te geven op de zorgvraag. Elke zorgverlener (dus ook de mantelzorgers) levert daarbij zijn specifieke bijdrage aan het opstellen en uitvoeren van een integraal zorgplan. De complementariteit is daarbij uitgangspunt. In de samenwerking met anderen is de specialist zich bewust van de mogelijkheden en grenzen van de oedeemfysiotherapie. De master oedeemfysiotherapeut heeft te maken met meerdere overlegsituaties en stemt de verschillende belangen af met zijn eigen therapeutische doelen. Hij kan daarbij eigen doelen bijstellen (dit kan leiden tot uitstellen of afzien van een interventie in het kader van een gemeenschappelijk zorgplan). Hij staat open voor- en gaat respectvol om met de inbreng van anderen en spant hij zich in om tot een gedeelde taal te komen. Hij brengt specifieke kennis in en vertaalt deze naar bruikbare informatie voor de andere zorgverleners.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan andere deskundigheid bevragen en respecteren en daardoor zich een oordeel vormen over de competenties van andere beroepen/professies • kan het domein van de oedeemtherapeutische zorg in relatie tot andere zorgdomeinen beschrijven en is in staat de consequenties daarvan binnen het beroepsmatig handelen tot uiting te brengen in relatie tot het domein van andere, niet tot de fysiotherapeutische discipline behorende zorgverleners • adviseert andere professionals over en implementeert (de complexiteit van zorgvragen overziend) aanpassingen in relatie tot het functioneren van de cliënt in samenspraak met andere betrokken zorgverleners • informeert bij andere zorgverleners naar therapeutische doelen en resultaten en de consequentie voor de eigen behandelingsituatie • stemt met andere zorgverleners af hoe de zorgverlening rondom de cliënt zo effectief en efficiënt mogelijk kan worden uitgevoerd • initieert activiteiten gericht op de totstandkoming van integrale zorg • vervult de rol van casemanager in een zorgketen als het motorische en/of oedemateuze aspect centraal staat • geeft leiding aan multiprofessionele bijeenkomsten <p>is in staat de eigen inbreng te valideren en is in staat kritisch te reflecteren op het eigen functioneren binnen een (multidisciplinair) team.</p>

8: Wetenschappelijk onderbouwen van fysiotherapeutische besluiten

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut onderbouwt aan de hand van “best available evidence” zijn handelen.
Beschrijving	<p>De master oedeemfysiotherapeut moet in toenemende mate aan de eis voldoen van het wetenschappelijk verantwoorden van de zorg (evidence based practice). Binnen die eis kan hij aannemelijk maken (“accountable”) wat de doelmatigheid en doeltreffendheid is van de geleverde oedeemfysiotherapeutische zorg. De huidige beschikbare evidence is wat betreft lymfoedeem vooral gerelateerd aan de curatieve fase en gericht op oedeem naar aanleiding van mammacarcinoom. Voor de overige oncologie- gerelateerde en door overige pathologie geïnduceerde oedemen is nog weinig evidence. In dat geval zal de master oedeemfysiotherapeut op zoek gaan naar andere beschikbare evidence zoals het raadplegen van experts.</p> <p>De master oedeemfysiotherapeut draagt zelf bij aan de verdere professionalisering in de vorm van specialisatie en kennisontwikkeling die gewenst is binnen het vakgebied oedeemfysiotherapie. De master oedeemfysiotherapeut maakt daarbij eventueel gebruik van relevante kennis uit aangrenzende disciplines.</p>
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vindt op doelmatige wijze relevante en actuele literatuur betreffende besluitvormingsthema's (zowel voor thema's die aan de orde zijn als pro- actief voor algemene thema's) • beoordeelt toegepast onderzoek op zijn praktijkrelevantie • maakt verantwoorde keuzes op de verschillende niveaus van de ICF voor oedeemfysiotherapie specifieke meetinstrumenten • analyseert, interpreteert en evalueert wetenschappelijke vakliteratuur kritisch ten aanzien van effectonderzoek (gerandomiseerde klinische studies (RCT's), systematische reviews, meta-analyses) en meetinstrumenten (zoals op validiteit, betrouwbaarheid, specificiteit, sensitiviteit en responsiviteit) • bepaalt wanneer hij extra informatie uit andere bronnen moet verzamelen • verzamelt informatie uit andere bronnen, waaronder de diverse richtlijnen, experts, bij cursussen en opleidingen, vanuit tijdschriften en artikelen die niet uit RCT's komen en beoordeelt deze kritisch • genereert onderzoeksvragen • levert accuraat data aan ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek volgens een afgesproken protocol • publiceert casuïstiek die wetenschappelijk onderbouwd is <p>neemt deel aan (project)groepen om onderzoek te initiëren.</p>

9: Innoveren van het beroep

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut draagt systematisch bij tot kwalitatieve verbetering van de beroepsuitoefening van de totale beroepsgroep oedeemfysiotherapie.
Beschrijving	<p>De master oedeemfysiotherapeut verhoogt de kwaliteit van de zorgverlening binnen het specialisme door mee te werken aan wetenschappelijke onderbouwing, voorbereiding, implementatie en evaluatie van innovaties (o.a. richtlijnen en methodieken, uitspraken over en consequenties van effectonderzoek, nieuwe klinimetrische gevalideerde instrumenten). Dit gebeurt onder andere door innovaties buiten het vakgebied van de oedeemfysiotherapie toe te gaan passen binnen dit vakgebied. Een belangrijk aandachtspunt bij het verhogen van de kwaliteit van de zorgverlening is het ziektebeeld van het oedeem vanuit breder kader te zien van het totale en vaak chronische ziektebeeld en de gevolgen hiervan voor de cliënt. Hierdoor zal de master oedeemfysiotherapeut steeds vaker behandeldoelen opstellen om het activiteiten- en participatieniveau te vergroten dan wel te behouden.</p> <p>Naast de behandelaar van primair en secundair lymfoedeem is de master ook behandelaar van cliënten met veneus oedeem, oedeem in combinatie met hartfalen en oedeem als gevolg van arterieel vaatlijden. Ook is de master bekend met de directe en indirecte gevolgen (ofwel gevolgen op weefsel- en existentieel niveau) van de primaire oncologische behandeling en de gevolgen van een medisch niet meer behandelbaar oncologisch proces en is in staat aan de hand van de zorgvraag van de cliënt een individueel behandelplan/zorgplan op te zetten in samenspraak met een multidisciplinair (of palliatief) team.</p>
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geeft presentaties m.b.t. het beroepsmatig handelen waarbij (wetenschappelijke) inzichten, theorieën, concepten, maatschappelijke ontwikkelingen, ethische vraagstukken en onderzoeksresultaten uit aangrenzende vakgebieden geïntegreerd worden • draagt kennis en vaardigheden over vanuit eigen oedeemfysiotherapeutische expertise, zodanig dat anderen hun gedrag (kunnen) aanpassen • creëert draagvlak voor innovatie bij collega's, andere disciplines en cliëntenverenigingen • stelt een innovatieplan op vanuit een praktijkgerelateerde vraagstelling⁸ • levert een actieve bijdrage aan de wetenschappelijke onderbouwing van het beroepsmatig handelen • levert een bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe procedures en oplossingsstrategieën bij de analyse en interventie van (complexe/chronische)

⁸ *The Hypothesis-Oriented Algorithm for Clinicians II (HOAC II): A Guide for Patient Management.* Jules M Rothstein, John L Echternach, Daniel L Riddle: *Physical Therapy* Vol. 83 No 3 May 2003.

	<p>oedeemgerelateerde gezondheidsproblemen</p> <ul style="list-style-type: none"> • verzamelt systematisch gegevens over de beroepsuitoefening m.b.t. de resultaten van oedeemfysiotherapeutische interventies • vertaalt deze gegevens naar toepasbare adviezen voor het beroepsmatig handelen • implementeert de innovaties indien mogelijk ook in zijn eigen werkomgeving om praktijkervaring op te doen • evalueert de innovaties op de behaalde resultaten en stelt zo nodig bij.
--	---

10: Profileren van de beroepsgroep

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut vergroot de bekendheid met betrekking tot het bestaan, de werkwijze, het specialisme en de kwaliteit van de beroepsgroep van de oedeemfysiotherapie bij de doelgroep, andere professionals en disciplines.
Beschrijving	<p>Binnen de huidige maatschappelijke ontwikkelingen wordt steeds meer marktwerking gevraagd van de gezondheidszorg en dus ook van de oedeemfysiotherapie. Om de marktwerking optimaal te laten zijn, is het noodzakelijk dat de oedeemfysiotherapie voldoende bekend is in de markt en is het dus noodzaak om deze beroepsgroep te profileren in de markt. Daarbij zal de beroepsethiek en haar gedragsregels steeds als leidraad fungeren. Zowel voor de oedeemfysiotherapeut als voor de cliënt is het van belang om de bekendheid van de oedeemfysiotherapie te vergroten.</p> <p>Naast bekendheid met het sec behandelen van oedeem zal de oedeemfysiotherapeut zich moeten profileren aangaande zijn mogelijkheid de complexe oedeem- en bewegingsgerelateerde aandoeningen in zijn samenhang te analyseren en op alle niveaus (functie en structuur, activiteit en participatie) te analyseren, preventief te handelen en te behandelen. Naast specialist in de oedeemfysiotherapie profileert de master oedeemfysiotherapeut zich als specialist in het bewegen.</p> <p>De master oedeemfysiotherapeut werkt bewust samen met andere specialisten binnen en buiten de oedeemfysiotherapie, transmuraal en multidisciplinair, met als doel kwalitatief betere zorg te realiseren en elkaar te versterken</p>
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onderkent de noodzaak om de beroepsgroep te profileren • herkent en/of creëert kansen om de beroepsgroep of de eigen organisatie naar andere zorgverleners, cliëntenverenigingen en zorgverzekeraars toe te profileren. • informeert bij anderen wat hun beeld is van oedeemfysiotherapie en verheldert dit waar nodig is • benut kansen om de beroepsgroep te profileren, bijvoorbeeld door: <ul style="list-style-type: none"> ○ het verzorgen van presentaties, workshops, cursussen, ○ het schrijven van een artikel etc. voor publicatie in tijdschrift/website ○ het deelnemen aan projecten en werkgroepen ○ innovaties expliciet te benoemen en onder de aandacht te brengen bij anderen • weet belangrijke relaties op hun waarde te schatten en informeert deze relaties structureel over ontwikkelingen binnen de oedeemfysiotherapie • benut actief zijn huidige netwerk om geïntroduceerd te worden bij anderen bij wie hij de oedeemfysiotherapie onder de aandacht kan brengen.

11: Leiding geven aan innovatieve projecten

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut vergroot de kwaliteit van de directe zorgverlening door initiatief te nemen tot en leiding te geven aan zorginnovaties binnen de eigen werksetting. Hij maakt hierbij gebruik van wetenschappelijke onderbouwing en geeft sturing aan de voorbereiding, implementatie, evaluatie en borging van de innovatie.
Beschrijving	De master oedeemfysiotherapeut is door zijn deskundigheid ten aanzien van de “state of the art” in de ontwikkelingen binnen de oedeemfysiotherapie sensitief voor toekomstige ontwikkelingen. Ook slaat hij een brug tussen de maatschappelijke ontwikkelingen en de eigen werkorganisatie en tussen beschikbaar evidentie en het daadwerkelijk praktisch handelen. Hij gebruikt zijn deskundigheid om belangrijke innovaties in zijn organisatie te initiëren en collega’s enthousiast te krijgen voor en te overtuigen van de innovaties. Deze innovaties kunnen gericht zijn op de 1 ^e en 2 ^e lijn of transmuraal. De master oedeemfysiotherapeut leidt ook innovatie- en implementatietrajecten in zijn organisatie gericht op de optimalisering van de zorg voor de cliënt. Denk bijvoorbeeld aan het ontwikkelen van locale, multidisciplinaire richtlijnen en behandelprotocollen. Vanuit zijn oedeemfysiotherapeutische kennis en ervaring kan de master oedeemfysiotherapeut kritisch en vanuit een praktisch oogpunt een innovatieproject implementeren en evalueren.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • is sensitief voor en gaat bewust op zoek naar toekomstige ontwikkelingen die relevant zijn voor de oedeemfysiotherapie • vertaalt nieuwe ontwikkelingen naar innovatieplannen, waarbij multidisciplinair wordt samengewerkt • hanteert actuele theoretische noties, concepten en theorieën en begeleidt en stimuleert afdelingen en collega’s bij het toepassen van nieuwe ontwikkelingen binnen het vakgebied • weegt nieuwe informatie af, schat deze op waarde en integreert deze in de eigen praktijkvoering (zowel vakinhoudelijk als t.a.v. beleidsmatige keuzes die gemaakt worden) • initieert activiteiten en innovaties gericht op de totstandkoming van integrale zorg • houdt bij het implementeren van innovaties rekening met de verschillende belangen van de diverse partijen (specialist, collega’s, organisatie, cliënt, andere zorgverleners) • geeft sturing aan veranderingen en vernieuwingen in de directe cliëntenzorg en aan het oplossen van kernproblemen in oedeemfysiotherapie • geeft leiding aan innovatieve projecten • geeft leiding aan een projectgroep.

12: Deskundigheid bevorderen

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut bevordert gevraagd en ongevraagd de deskundigheid van collega's ten dienste van het verbeteren van de beroepsinhoudelijke uitvoering van het beroep van de oedeemfysiotherapeut.
Beschrijving	De master oedeemfysiotherapeut laat anderen (oedeemfysiotherapeuten en andere disciplines) leren door hen op een planmatige wijze over zorginhoudelijke en zorgoverstijgende thema's te informeren en hierover te presenteren. Hij zet op een methodische wijze zijn vakinhoudelijke kennis in, in combinatie met presentatietechnieken en methodisch didactische vaardigheden. Dit voert hij zowel individueel als in groepen uit. Binnen de oedeemfysiotherapie zijn op regionaal niveau sterke netwerken die structureel bijeenkomsten houden die ook bijdragen aan het bevorderen van de deskundigheid. Het doel van deskundigheidsbevordering is dat het bijdraagt aan het kwalitatief verhogen van de beroepsuitoefening van de betrokken collega's en daarmee de verleende zorg optimaliseert.
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stimuleert collega's kennis te verbreden door bestudering van wetenschappelijke literatuur met een beroepsinhoudelijke relevantie • vertaalt oedeemfysiotherapeutische kennis, vaardigheden, attitudes, ethiek naar de praktijk en presenteert de uitkomsten aan collega's • verzorgt presentaties voor collega's en andere disciplines over het beroepsmatig handelen • initieert andere leermomenten voor collega's en andere zorgverleners (intercollegiaal consult, themabijeenkomsten etc.) • leert collega's hun emotionele belastbaarheid te bewaken door het verbeteren van het vermogen van reflectie • initieert leermomenten/reflectie tijdens het werk in de eigen organisatie of in de netwerken van oedeemfysiotherapeuten (bijv. themadiscussies tijdens werkoverlegsituaties).

13: Coachen van beroepsgenoten

<p>Definitie</p>	<p>De master oedeemfysiotherapeut coacht collega's gevraagd en ongevraagd ten dienste van het verbeteren van hun beroepsmatig handelen als oedeemfysiotherapeut.</p>
<p>Beschrijving</p>	<p>De master oedeemfysiotherapeut helpt anderen (collega, beroepsgeenoot) bij het verhelderen, leren oplossen of leren hanteren van problemen door het toepassen van vakinhoudelijke deskundigheid, gekoppeld aan begeleidingsvaardigheden als luisteren, observeren, stimuleren, motiveren en feedback geven, weerstanden herkennen en productief maken. Veelal gaat het hierbij om houding- en gedragsverandering wat vaak een langdurig proces is. Coachen is dus niet een eenmalige actie maar verspreid over meerdere momenten. Dit alles is gericht op het verbeteren van het handelen van andere oedeemfysiotherapeuten (al dan niet in opleiding). Coachen kan zowel gevraagd als ongevraagd gebeuren. Als de master oedeemfysiotherapeut ongevraagd zijn collega's coacht, moet hij extra bewust zijn collega en de situatie inschatten om hier zijn wijze van coaching op af te stemmen; hij moet zorgen dat zijn collega daadwerkelijk openstaat voor zijn coaching. De master oedeemfysiotherapeut moet over voldoende didactische vaardigheden beschikken om attitudes, vaardigheden en kennis effectief op zijn collega over te brengen.</p>
<p>Criteria</p>	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • helpt een collega de kern van zijn vraag of probleem te formuleren • begeleidt stagiaires en collega's in opleiding tot oedeemfysiotherapeut in de praktijk in hun professionele ontwikkeling • biedt ondersteuning bij collega's met minder ervaring binnen het domein oedeemfysiotherapie bij vraagstukken m.b.t. klinisch redeneren en ethiek • creëert vertrouwen bij zijn collega door te zorgen voor een veilig klimaat • gaat op integere wijze om met wat zijn collega hem toevertrouwt • stemt zijn wijze van coaching af op zijn collega en de situatie • leert een collega kritisch te reflecteren op zijn eigen handelen. • stimuleert de gecoachte structureel vervolg te geven aan zijn leerproces • reflecteert op beroepsmatig handelen gericht op de effectiviteit en de efficiëntie van het professioneel handelen van zijn collega in het kader van kwaliteitszorg • draagt zorg voor zijn collega's door ongevraagd coaching te geven als hij ziet dat een collega zich in een lastige situatie bevindt (draagt zorg voor zorgverleners) • geeft bij ongevraagde coaching op een genuanceerde wijze coaching en polst continu of zijn collega hiervoor open staat.

14: Adviseren

Definitie	De master oedeemfysiotherapeut geeft gevraagd (vaak eenmalig) advies aan collega's of andere professionals die concrete vragen hebben gericht op hun eigen functioneren binnen de directe cliëntenzorg.
Beschrijving	<p>Vanuit zijn expertise wordt de master geconsulteerd door collega's vanuit eigen of andere disciplines. Hij fungeert als vraagbaak op basis van brede expertise en het vertrouwen dat anderen hem toekennen. Hij staat open voor vragen van collega's en biedt ruimte aan collega's om gevoelig liggende kwesties, complexe situaties, of ethische dilemma's met hem te bespreken. De groeiende palliatieve zorgverlening brengt veel lastige kwesties en dilemma's met zich mee zoals de continue afweging van nog wel of niet meer behandelen.</p> <p>Bij het geven van consulten vervult de master een rol naar collega's toe bij het vergroten van hun competenties in brede zin. Kenmerkend is dat de consultant zelf geen verantwoordelijkheid draagt voor de betreffende cliëntenzorg. De rol van consultant wordt steeds belangrijker binnen de oedeemfysiotherapie omdat het niveau van de zorgverlening zich steeds verder professionaliseert en de oedeemfysiotherapeuten hierin mee moeten ontwikkelen. Op termijn moet het een gewoonte zijn voor de oedeemfysiotherapeuten om als ze er zelf niet uitkomen de master te consulteren. Ook zal de master steeds vaker als consultant op het gebied van oedeemfysiotherapie fungeren voor andere disciplines omdat steeds meer multidisciplinair wordt gewerkt.</p>
Criteria	<p>De master oedeemfysiotherapeut:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ staat open voor vragen van zijn collega's en neemt hier bewust de tijd voor ▪ stimuleert zijn collega's hem tijdig te bevragen als ze met een vraag rondlopen ▪ is zich bewust van in hoeverre zijn collega's hem al dan niet als een autoriteit/expert ervaren ▪ spitst zijn eigen mening en advies toe op de kernvraag van de collega met respect voor zijn collega ▪ adviseert welke activiteiten op korte en lange termijn binnen de mogelijkheden van de cliënt liggen ▪ reflecteert op ethische dilemma's van een collega.